

Vergaderjaar 1998–1999 Nr. 38b

26 200 XIV	Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij (XIV) voor het jaar 1999
26 200 B	Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Landbouw-Egalisatiefonds, Afdeling A, voor het jaar 1999
26 200 G	Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 1999
26 201	Vaststelling van de begroting van de uitgaven en de ontvangsten van het Diergezondheidsfonds voor het jaar 1998

MEMORIE VAN ANTWOORD

Ontvangen 14 januari 1999

In het navolgende gaan wij in op de vragen en opmerkingen waarvan wij met belangstelling hebben kennis genomen – in het verslag dat de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij heeft uitgebracht omtrent de bovengenoemde wetsvoorstellen. Daarbij zijn enkele vragen samengevoegd.

De door de commissieleden gewenste reactie op de brieven van de Landbouwuniversiteit Wageningen luidt als volgt.

Op 13 oktober jl. heeft de eerste ondergetekende overleg over de bezuinigingen gevoerd met de Raad van Bestuur van de LUW. Afgesproken is toen, dat de LUW plannen zal ontwikkelen om de bezuinigingen binnen de LUW-begroting te realiseren. Tevens is vastgesteld dat de huidige bekostiging via het STABEK-bekostigingsmodel voor de LUW, als afzonderlijke onder LNV gepositioneerde universiteit, niet goed functioneert. Afgesproken is, dat de LUW en LNV gezamenlijk willen komen tot een beter functionerend bekostigingsmodel.

Er is inmiddels daartoe een gezamenlijke projectgroep van LUW en LNV opgericht.

De vragen, gesteld door de leden van de **CDA-fractie** kunnen als volgt worden beantwoord.

Vraag:

Voor de herstructurering van de varkenshouderij is sinds enkele jaren een bedrag van f 475 mln. beschikbaar. Kan een chronologisch overzicht gegeven worden van de toezeggingen en feitelijke uitgaven van dit bedrag?

Antwoord:

De bestemmingen en de feitelijke uitgaven i.v.m. de herstructurering van de varkenshouderij (f 475 mln.) zijn aangegeven in onderstaande tabel.

	Totaal bestemd (* f mln.)	waarvan uitgegeven t/m 1998 (* f mln.)
1. Financiële bijdrage afoming	60	0
2. Sociaal-Economisch Plan	25	1
3. BF-plus	25	0
4. Export kippenmest	6	0
5. Herstructurering verwerkingskolom varkens	25	0
6. Opkoopregelingen	1,9	1,7
7. BEVAR (beëindigings- en verplaatsings- regeling)	50	0
8. Stimulering ketencertificering	6	0,9
9. Flankerend beleid		
– opkopen rechten tot 2000	50	0
– aanvulling IOAZ tot 2000	30	0
– wijkers, 52 jaar	30	0
– Extra leencapaciteit (BF)	25	0
– Solidariteitsfonds	10	0
Subtotaal		
10. Bemonstering varkensmest	2	0
SUBTOTAAL 1	345,9	3,6
1. Uitvoeringskosten Bureau Heffingen	24	0
2. Evaluatie Whv	1,5	0
3. Beleidsvoorlichting	1,5	0,3
SUBTOTAAL 2	27,0	0,3
GEN. TOTAAL	372,9	3,9

In de Integrale Notitie Mest en Ammoniakbeleid (IN) is aangekondigd dat in de periode 1996 t/m 2002 voor de herstructurering varkenshouderij f 475 mln. beschikbaar zou worden gesteld. In de jaren 1996 t/m 1998 is conform de IN in totaal f 155 mln. voor het herstructureringsfonds beschikbaar gekomen.

Hiervan is in dezelfde periode naar schatting f 3,9 mln. daadwerkelijk i.v.m. de herstructurering uitgegeven (zie tabel). De resterende middelen zijn, conform de bepalingen van de IN, gestort in de daartoe specifiek ingerichte afdeling van het Ontwikkelings- en Saneringsfonds. In de komende jaren (1999 t/m 2002) zal de resterende f 320 mln. ter beschikking van de herstructurering komen (ad f 80 mln./jr).

Vraag:

Uit welke begrotingsposten, c.q. andere bronnen worden de financiële toezeggingen gefinancierd, die zijn gedaan in het kader van de water-overlast, de herstructurering van de glastuinbouw en de herstructurering van de melkveehouderij in relatie met de uitvoering van de nitraatrichtlijn van de EU?

Antwoord:

In de LNV-begroting 1999 zijn geen uitgaven geraamd i.v.m. de oogst-schaderegeling (waterschade).

Besluitvorming over dekking van de uitgaven zal plaatsvinden bij de Voorjaarsnota 1999.

In het kader van de intensiveringen uit het Regeerakkoord zijn bij Nota van Wijziging voor 1999 middelen aan de LNV-begroting toegevoegd. De middelen ter oplossing van de ruimteproblemen in de glastuinbouw zijn toegevoegd aan artikel U13.03 Inrichting. De middelen in verband met het aanvullend nitraatbeleid in de reconstructiegebieden zijn eveneens voor 1999 beschikbaar op dit begrotingsartikel. De budgettaire verwerking van de gereserveerde middelen nà 1999 zal plaatsvinden bij de Voorjaarsnota 1999.

Vraag:

Welke onderzoekprogramma's komen te vervallen nu een hoge prioriteit wordt gegeven aan onderzoek naar biologische c.q. alternatieve agrarische productie?

Antwoord:

De prioriteit krijgt door verschillende inspanningen vorm. Er worden projectsubsidies beschikbaar gesteld aan het Louis Bolk Instituut en de LUW. Binnen diverse programma's voor duurzame landbouw van het praktijkonderzoek en DLO wordt ruimte geschapen voor onderwerpen van belang voor biologische landbouw. Bij DLO zijn er twee programma's die zich primair richten op biologische landbouw.

Er wordt minder onderzoekscapaciteit in programma's gericht op het bevorderen van productiviteit en efficiëntie van de productie, waar het bedrijfsleven zelf de eerste verantwoordelijkheid draagt, en meer op vraagstukken van duurzaamheid en biologische landbouw waar de overheid veranderingen wil bevorderen en versnellen.

Vraag:

Hoeveel extra middelen worden er aan de begroting toegevoegd sinds de presentatie op Prinsjesdag?

Antwoord:

Sinds de presentatie van de Ontwerpbegroting op Prinsjesdag is het uitgavenbudget van de LNV-begroting voor 1999, middels een Nota van Wijziging, opgehoogd met f 130,6 mln. (Kamerstukken II, 26 200 XIV, nr. 8). Het gaat hierbij om intensiveringsgelden die worden ingezet binnen de in het Regeerakkoord vastgestelde pakketten ruimtedruk/ruimtekwiteit en reconstructie zandgebieden.

Voor het overige zijn er sinds Prinsjesdag voor 1999 geen extra middelen aan de LNV-begroting toegevoegd.

Vraag:

In het kader van het kabinetsstandpunt inzake verlaging van afdracht aan EU, dreigt een stuk nationale financiering van met name inkomens-toeslagen. In hoeverre voorziet de minister nationale compensatie en waar komen de middelen vandaan?

Antwoord:

Het betreft hier een nationale co-financiering, zoals we die ook bij andere EU-beleidsterreinen kennen: de EU en de lidstaat betalen ieder een deel van de inkomens-toeslagen. De hiervoor benodigde nationale middelen kunnen worden gevonden in een besparing op de afdrachten aan de EU. Dit laatste gaat in het geval van Nederland om een aanzienlijk groter bedrag dan de voor nationale co-financiering benodigde middelen.

Vraag:

In hoeverre zijn de ontwikkelingen die nu plaatsvinden (sluiting vakgroepen/afvloeiing personeel) aan de Landbouw Universiteit Wageningen, bedoeld c.q. gewenst in relatie tot «Nederland Kennisland» en de internationale faam van Wageningen als Agrarisch kenniscentrum.

Antwoord:

De ontwikkelingen die plaats vinden moeten geplaatst worden in een breder kader van bedrijfseconomische aanpassingen ten gevolge van het afnemend aantal studenten, de daaruit voortvloeiende ombuigingen in het regeerakkoord en herbezinning op kerntaken. De eerste ondergetekende is ervan overtuigd dat Wageningen Universiteit en Researchcentrum, waar de LUW thans deel van uitmaakt, door deze heroriëntatie, die leidt tot verhoogde efficiëntie en synergie, zeer goed in staat is om nationaal en internationaal een belangrijke rol te blijven spelen.

Vraag:

Is de financiering van de landinrichting gewaarborgd? Wat is de verplichtingenstand?

Antwoord:

Ja, in de financiering van de landinrichting is voorzien door middel van de volgende beschikbare kasbudgetten:

1999	2000	2001	2002	2003	2004
159,5	170,3	155,2	163,8	161,8	161,8 miljoen gulden

De ICES-middelen voor reconstructie zandgebieden en glastuinbouw zijn niet meegenomen in deze cijfers. Deze ICES-middelen zijn bedoeld voor nieuw beleid en hebben derhalve geen directe relatie met de bestaande verplichtingenstand landinrichting.

De verplichtingenstand is de totale omvang van alle verplichtingen die voor landinrichtingsprojecten zijn aangegaan. Het gaat om landinrichtingsprojecten waarvan de uitvoering is gestart. De omvang van de verplichtingenstand is per 1 januari 1999 ca. 1,24 miljard gulden.

Vraag:

Hoe schat de minister de bedrijfsontwikkeling in bij de verschillende sectoren en wat zal de inkomensontwikkeling zijn, mede gelet op de hervorming van het GLB en de houtskoolschets?

Antwoord:

In te schatten valt dat de trends uit de afgelopen jaren zich in grote lijnen de komende jaren zullen voortzetten. In diverse sectoren is de productie gelimiteerd. Verwacht mag worden dat de daling van het aantal bedrijven door zal gaan en dat er sprake zal zijn van een geleidelijke schaalvergroting. In de intensieve veehouderij zal als gevolg van het mestoverschot de productie worden verminderd. In de glastuinbouw, boomteelt en bloembollenteelt zien we de laatste jaren goede bedrijfsresultaten en wordt een uitbreiding van de productie verwacht. In de akkerbouw blijft het areaal en het bouwplan al jaren globaal onveranderd terwijl het aantal bedrijven vermindert.

Agenda 2000 zal, als de voorstellen worden aangenomen zoals ze er nu liggen, inkomensverlies tot gevolg hebben. Berekningen van het LEI komen neer op een inkomensverlies op de akkerbouwbedrijven van gemiddeld f 6000,-. In de melkveehouderij komt het inkomensverlies neer op gemiddeld f 15 000,-.

De nog uit te brengen Houtskoolschets (Startnota Ruimtelijke Ordening) zal de strategische uitgangspunten voor de toekomstige ruimtelijke inrichting van Nederland bevatten. Inzet van dit beleid is dat zij mede bijdraagt aan de economische ontwikkeling in Nederland. De consequenties voor de inkomensontwikkeling van de verschillende sectoren zijn hierbij niet in beeld gebracht.

Vraag:

Bestaat er reeds duidelijkheid over de vraag wie de regie gaat voeren bij de reconstructie van de Intensieve veehouderij, wat er precies gaat en moet gebeuren, hoe één en ander wordt aangepakt en met welke middelen?

Antwoord:

Het wetsvoorstel voor de Reconstructiewet concentratiegebieden is in december 1998 aanhangig gemaakt bij de Tweede Kamer. Inrichtingsmaatregelen zullen een belangrijk onderdeel vormen van de reconstructie, waarbij aan de provincies een centrale rol toekomt bij de bepaling van de concrete maatregelen en voorzieningen die in het kader van de reconstructie zullen worden getroffen. Daarbij zijn de provincies wel aan een aantal randvoorwaarden gebonden, die in de bij het wetsvoorstel behorende rijksuitgangspunten zijn verankerd. Deze komen erop neer dat een reconstructieplan in ieder geval zodanig wordt vormgegeven dat de uitvoering ervan bijdraagt aan de vermindering van de veterinaire kwetsbaarheid van de varkenshouderij, aan de verbetering van de kwaliteit van natuur en landschap en van milieu en water.

De rijksuitgangspunten maken deel uit van de gronden waarop reconstructieplannen zullen worden getoetst in het kader van de vereiste ministeriële goedkeuring. Ofschoon de regie van het reconstructieproces primair bij de provincies berust, heeft de centrale overheid door het stelsel van rijksuitgangspunten de mogelijkheid om de reconstructie op hoofdlijnen inhoudelijk te sturen.

Voor de reconstructie is van de zijde van de rijksoverheid 1,1 miljard gulden beschikbaar. Tevens zal waar mogelijk een beroep worden gedaan op mogelijkheden van medefinanciering uit Europese fondsen, alsmede op de bereidheid van andere overheden en de particuliere sector om mede bij te dragen in de financiering.

Vraag:

Er is een lastenverlichting van 700 mln gulden in het vooruitzicht gesteld. Hoe wordt gewaarborgd, dat niet alleen winstgevendende bedrijven met vreemde arbeid hiervan profiteren, maar alle bedrijven hier evenredig voor in aanmerking komen om te investeren?

Antwoord:

Van de in 1995 en 1996 ingevoerde lastenverlichting van f 700 mln heeft f 380 mln betrekking op de primaire land- en tuinbouw. Uit de Landbouwvoorjaarsnotitie dd. 17 juni '97 (TK 1996-1997, 25 421, nr. 1) blijkt dat lagere inkomens minder profijt hebben van lastenverlichtingsmaatregelen in de inkomstenbelasting dan hogere inkomens. In de notitie wordt opgemerkt dat bedrijven met een negatief inkomen gebruik kunnen maken van de achterwaartse en eventueel van de voorwaartse verliescompensatieregeling. Verder kunnen bedrijven met lage inkomens profiteren van de invorderingsvrijstelling en kunnen bedrijven met sterk wisselende inkomens gebruik maken van de middelingsregeling. Naast maatregelen in de inkomstenbelasting zijn maatregelen getroffen voor specifieke situaties, zoals maatregelen voor verplaatsters en voor starters, en maatregelen in de vermogensbelasting en het successie- en schenkingsrecht. In deze situaties zijn de effecten niet of minder afhankelijk van de inkomenssituatie.

Vraag:

Wat zijn de mogelijkheden om extra ICES-gelden voor de herstructurering van de glastuinbouw uit te trekken?

Antwoord:

Bij brief van 23 oktober 1998 (TK 1998-1999, 25 017, nr. 11) heeft de

regering het parlement geïnformeerd over de omvang alsmede de globale bestedingsrichting van de ICES-middelen ten behoeve van de glastuinbouw. Voor de periode 1999 – 2002 is een bedrag van f 45 miljoen beschikbaar, voor de periode 2003 – 2010 een bedrag van f 205 miljoen. Wij zien geen mogelijkheden om deze bedragen te verhogen binnen de budgettaire kaders van het regeerakkoord.

Vraag:

Bestaat er reeds inzicht in de effecten van de verhoging van de energiebelasting op bedrijfsniveau?

Antwoord:

In het Belastingplan 1999 (TK 1998–1999, 26 245) is aangegeven dat de verhoging van de regulerende energiebelasting per 1 januari 1999 voor de landbouw een bruto-lastenverzwaring inhoudt van f 55 mln.

Via terugsluismaatregelen wordt, onder voorbehoud van goedkeuring van een aantal maatregelen door de Europese Commissie, deze lastenverzwaring geheel gecompenseerd. Hoe de verhoging van de energiebelasting en de terugsluis op bedrijfsniveau uitpakt kan thans niet worden aangegeven.

Vraag:

Kan een overzicht gegeven worden van fiscale en andere faciliteiten voor bedrijfsovername door jongeren in de lidstaten van de EU? Welke aanpassingen zijn in Nederland in voorbereiding?

Antwoord:

Van enkele EU-landen is een aantal fiscale en andere maatregelen bekend voor bedrijfsovername door jongeren in de lidstaten van de EU. Het is evenwel niet bekend of dit alle maatregelen zijn voor bedrijfsovername door jongeren in die landen. Er zal daarom een inventarisatie worden ingesteld van maatregelen die de belangrijkste lidstaten getroffen hebben voor de bedrijfsovername door jongeren.

De werkgroep «Evaluatie en herziening fiscale tegemoetkomingen en faciliteiten voor ondernemers» (Oort II) heeft onder meer de opvolgings- en stakingsfaciliteiten alsmede de SOR gezien. De bevindingen van de werkgroep zullen worden betrokken bij toekomstige aanpassingen in de belastingwetgeving en de voorgenomen belastingherziening 21e eeuw. Voor de bedrijfsovername zijn geen maatregelen in voorbereiding.

Vraag:

Wat is het huidige beleid ten aanzien van agrificatie aangezien er in de begroting weinig woorden aan worden gewijd?

Antwoord:

De activiteiten op het gebied van de agrificatie worden deels als zodanig vermeld, maar ten dele ook onder de noemer gebruik van duurzame of hernieuwbare grondstoffen. Daardoor kan het misverstand ontstaan dat er op dat gebied weinig gebeurt. Als activiteiten en stimuleringsinstrumenten kunnen o.a. worden genoemd:

- Onderzoek in het kader van de DLO-programmafinanciering. Denk aan versterking van natuurlijke vezels en nieuwe toepassingen van eiwitten en oliën.
- Projecten in het kader van het CO₂-reductieplan.
- Verkenning van de mogelijke toepassingen, samen met het bedrijfsleven, van agro-grondstoffen in lijmen en verven.
- Belastingfaciliteiten; ondermeer bij Groen Beleggen, VAMIL (Regeling afschrijving milieu-investering) en het Nedalco-project.

- Lange termijn onderzoek in het kader van het Nationaal Initiatief Duurzame Ontwikkeling (NIDO).
- Bijdragen aan investeringsprojecten in het LNV-stimuleringskader.

Vraag:

Wanneer is het aanwijzen van gebieden in het kader van de EHS gerealiseerd en waar zitten momenteel de knelpunten?

Antwoord:

Volgens een recente opgave van het IPO is de begrenzing van de EHS door de provincies voor 75% gereed en zal in het merendeel van de provincies het restant in 1999 kunnen worden afgerond. In de provincies Utrecht, Zuid-Holland, Friesland, Overijssel en Limburg lopen de begrenzingsactiviteiten in het kader van gebiedsgerichte projecten langer door. De inhoud van de brief van het IPO zal worden betrokken bij het bestuurlijk overleg over de realisatie van de EHS in de komende maanden. De opgelopen vertraging wordt door de provincies in hoofdzaak verklaard uit de tijd die nodig is voor het verkrijgen van draagvlak in de streek voor het aanwijzen van natuurgebieden en de tijdrovendheid van integrale gebiedsgerichte processen. Daarnaast wordt vertraging in sommige provincies verklaard uit de beleidsontwikkelingen met betrekking tot de reconstructie zandgebieden en de nieuwe methode van begrenzen volgens de Subsidieregeling natuurbeheer (Programma Beheer). Ten aanzien van dat laatste punt heeft de tweede ondergetekende na overleg met de provincies inmiddels besloten het begrenzen van reservaten en natuurontwikkelingsgebieden via de bestaande RBON (Regeling beheer-overeenkomsten en natuurontwikkeling) weer mogelijk te maken.

Zie ook de brief aan de Tweede Kamer, dd. 28 december jl, inzake de Tussendoelen Ecologische Hoofdstructuur (ons kenmerk DN.19981393)

Vraag:

Wat is de stand van zaken aangaande het Structuurschema Groene Ruimte?

Antwoord:

Het Structuurschema Groene Ruimte (SGR) wordt momenteel geëvalueerd. De resultaten van deze evaluatie zullen dienen als een fundament voor de (wettelijk) verplichte brief aan de Staten Generaal over al dan niet herzien van het SGR.

Deze brief zal in de eerste helft van 1999 aan de Kamer worden gestuurd.

Vraag:

Wat is de stand van zaken aangaande agrarisch natuurbeheer, wat is of wordt de rol van de provincie en welke verdragen treden er reeds op?

Antwoord:

Agrarisch natuur- en landschapsbeheer is een belangrijk onderdeel van het Programma Beheer. Bij brief van 5 oktober vorig jaar heeft tweede ondergetekende de Tweede Kamer geïnformeerd over haar voornemen om in het kader van de implementatie van het Programma Beheer de mogelijkheden voor vereenvoudiging van het stelsel en voor verbetering van de controle en handhaving te bezien. De tweede ondergetekende zal de Kamer eind januari informeren over de voortgang in deze heroverweging. De provincies zullen bij het (agrarisch) natuurbeheer een belangrijke rol vervullen bij doeltoewijzing en begrenzing (welke natuur wordt waar gerealiseerd) en de aanwijzing van gebieden waar particulier beheer mogelijk wordt.

Het streven is de subsidieregelingen ex Programma Beheer per 1 januari 2000 in werking te laten treden.

Voor de tussenliggende periode zal de Tijdelijke regeling agrarisch natuurbeheer van kracht zijn. Deze ligt momenteel nog ter beoordeling in Brussel. Naar verwachting zal deze regeling binnenkort in werking treden. Overigens blijft de Rbon voorlopig van kracht zodat de verdere ontwikkeling van agrarisch natuurbeheer geen vertraging behoeft op te lopen.

Het kabinet heeft voor de periode tot 2010 f 170 miljoen extra vrijgemaakt voor agrarisch natuurbeheer en landschapsbeheer, waarvan voor deze kabinetsperiode f 45 miljoen. Deze extra middelen zullen voor een groot deel worden uitgegeven middels de subsidieregelingen ex Programma Beheer.

Vraag:

Wat is de ontwikkeling inzake de stichting van nieuwe landgoederen?

Antwoord:

De meeste provincies hebben in het ruimtelijke beleid nader aangegeven waar en onder welke voorwaarden bebossing op landbouwgrond en nieuwe landgoederen mogelijk is. Uitgesloten zijn gebieden waar de aanleg ten koste zou gaan van bepaalde natuur en landschapswaarden. Het betreft een nadere begrenzing van gebieden die in het Structuurschema Groene Ruimte zijn genoemd, te weten weidevogelgebieden, gebieden van belang voor kwetsbare ganzen en gebieden met een karakteristieke openheid, aangevuld met enkele gebieden vanuit de provinciale optiek.

Alleen in het noorden van het land is een vijftal nieuwe landgoederen concreet in ontwikkeling, gekoppeld aan bebossing bij steden. Het gaat hier om projecten van enkele tientallen hectaren.

Bijzonder is de voorbereiding van een 200 ha. Groot landgoed bij Klazinaveen. Geen van de genoemde projecten is nog gerealiseerd.

In het westen van het land bestaan wel plannen, onder andere in combinatie met de realisering van Strategische Groenprojecten. Maar de omzetting van landbouwgrond naar bosgrond gaat hier met een dermate grote waardedaling gepaard, dat nieuwe landgoederen hier moeilijk van de grond komen.

Vraag:

Hoe reageert de Europese Commissie op de aanmeldingsmethodiek van Nederland met betrekking tot de Habitatrichtlijn/Vogelrichtlijn?

Antwoord:

De Europese Commissie heeft op 20 november 1998 geantwoord. Deze antwoordbrief is op 21 december in afschrift naar de Tweede Kamer verzonden (ons kenmerk DN. 19981460); korthedshalve kan naar deze brief worden verwezen.

Vraag:

Wat is de stand van zaken om in EU-verband een duurzaam beheer van visbestanden te bereiken?

Hoe worden de beroepssector en de natuurbeschermingsorganisaties erbij betrokken?

Antwoord:

Het Gemeenschappelijk Visserijbeleid heeft tot doel de visbestanden in communautaire wateren op een duurzame wijze te exploiteren. De verschillende onderdelen van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid, zoals het beleid betreffende de TACs en quota, de vissersvloten, de technische maatregelen, de marktordening e.d., moeten aan deze doelstelling bijdragen.

Om deze doelstelling te bereiken kan meer in het bijzonder gewezen

worden op het feit dat de biologische adviezen, op basis waarvan de Europese Commissie haar voorstellen voor de te vangen hoeveelheden vis formuleert, met ingang van 1998 zijn gebaseerd op de verzorgsbenadering. De eerste ondergetekende heeft de Tweede Kamer een informatieve notitie over de toepassing van de verzorgsbenadering toegezegd.

Ook kan gewezen worden op het voornemen van de EU en Noorwegen om in 1999 de mogelijkheid van meerjarenstrategieën bij het beheer van de door de EU en Noorwegen gezamenlijk beheerde visbestanden te onderzoeken.

Voorts heeft de Europese Commissie aangegeven dat zij haar uit 1993 daterende voorstel over meerjaren-strategieën en meerjaren-doelstellingen bij TACs nieuw leven wil inblazen.

Volledigheidshalve wijst de eerste ondergetekende op de in 1997 overeengekomen herziening van de technische maatregelen. De gewijzigde maaswijdte voorschriften moeten leiden tot een meer selectieve visserij.

Over de betrokkenheid van de beroepssector en de natuurbeschermingsorganisaties bij het Europese visstandsbeheer kan het volgende worden opgemerkt. De beroepssector wordt in raadgevende zin bij de vorming van het Gemeenschappelijk Visserijbeleid betrokken door middel van het Raadgevend Comité, een formeel adviesorgaan van de Europese Commissie.

De Europese Commissie erkent dat bij de jaarlijkse ronde die leidt tot de vaststelling van de TACs en quota voor het volgende jaar, de betrokkenheid van het Raadgevend Comité niet geheel bevredigend is.

Dit heeft te maken met de grote tijdsdruk bij dit besluitvormingsproces.

Door het tijdstip waarop de biologische adviezen gereedkomen (begin november) en de daaropvolgende onderhandelingen met Noorwegen over de door de EU en Noorwegen gedeelde visbestanden, is de Europese Commissie niet in staat om haar voorstellen voor de TACs en quota vóór 1 december aan de Raad te presenteren. Voor de Raad resteert dan slechts enkele weken om tot besluitvorming over dit omvangrijke pakket te komen.

Het invoegen van een formele adviesronde door het Raadgevend Comité is moeilijk in te passen.

Voor zover valt te beoordelen betreft de Europese Commissie de natuurbeschermingsorganisaties in formele zin niet bij het visstandsbeheer.

Bij de nationale standpuntbepaling wordt rekening gehouden met de opvattingen van zowel beroepsals natuurbeschermingsorganisaties.

Vraag:

Wat is de stand van zaken met de «Evaluatie binnenvisserij»? Welke conclusies worden getrokken voor de beroepsbinnenvisserij en de sportvisserij inzake de splitsing van visrechten?

Antwoord:

De Evaluatienota Beroepsbinnenvisserij is op 16 oktober 1998 naar de Tweede Kamer gestuurd. Op dit moment wordt gewerkt aan een beleidsvoornemen voor de gehele binnenvisserij. De hoofdpunten ervan zijn reeds met de organisaties van de sport- en beroepsbinnenvisserij besproken.

Uit de evaluatie blijkt dat de splitsing van visrechten op Staatsbinnenwateren als afgerond kan worden beschouwd. Hoewel de splitsing niet voor honderd procent is gerealiseerd, zijn de doelstellingen ervan ten aanzien van de sportvisserij grotendeels bereikt.

De splitsing heeft echter een negatief effect op de sector beroepsbinnenvisserij omdat deze de flexibiliteit in de bedrijfsvoering beperkt. Het verder

doorvoeren van de splitsing op de Staatsbinnenwateren voegt weinig meer toe aan de sportvisserij, en het is niet gewenst dat de negatieve effecten op de beroepsbinnenvisserij verder worden vergroot.

Vraag:

Welke resultaten worden geboekt bij het bestrijden van het visstropen?

Antwoord:

In 1998 werden door de AID 41 onderzoeken ingesteld tegen stropers, waarbij 77 personen zijn gecontroleerd. Bij elf van deze onderzoeken werd proces-verbaal opgemaakt tegen de erbij betrokken gecontroleerden. In 1998 heeft de AID meer aandacht gegeven aan de bestrijding van visstropen. De samenwerking daarbij met de Politie is verder verstevigd. Met name in waterrijke gebieden als Friesland, Zeeland, Gooi en Vechtstreek en op het IJsselmeer is sprake van een gestructureerde en projectmatige aanpak.

De door de Politie over 1998 behaalde resultaten zijn nog niet bekend.

Vraag:

Welke aanpak staat het ministerie voor met betrekking tot de IJsselmeer-visserij? Is er al een visplan voor de komende jaren? Welke maatregelen worden getroffen om de aalscholverspopulatie te beperken?

Antwoord:

Beleidsmatig kan op termijn aansluiting gevonden worden bij het binnenvisserij-beleid door sterker in te zetten op de eigen verantwoordelijkheid van de sector voor het visstandbeheer. Voor de nabije toekomst is echter een op de specifieke situatie toegesneden IJsselmeerbeleid, zoals ingezet door onze ambtsvoorganger, nog noodzakelijk.

Medio december 1998 is het visplan voor 1999 na een schriftelijke stemming aangenomen.

Onlangs, bij brief van 30 oktober jl. (26 200, XIV, nr. 33), is het Internationaal beheersplan aalscholvers naar de Tweede Kamer gestuurd. In deze brief heeft de tweede ondergetekende aangegeven dat de mogelijkheden voor het nemen van effectieve maatregelen voor het beperken van de aalscholverstand op nationaal en internationaal niveau beperkt zijn. Aangezien er internationaal geen draagvlak is voor het beperken van de aalscholverstand wordt vooralsnog vastgehouden aan de lijn van onze ambtsvoorganger.

Die lijn is dat de beheersing van de aalscholverpopulatie is gericht op het voorkomen van nieuwe broedkolonies van aalscholvers in bestaande en nieuw te ontwikkelen en natuurgebieden.

Vraag:

Kan de staatssecretaris mededeling doen over de fiscale ontwikkelingen rond de zgn. Groenprojecten? Is het juist, dat door de aanwijzing van nieuwe bestemmingen, zoals met name in de tuinbouw en in de energie-sector, de promotie van natuurbestemmingen onder druk komt door onderuitputting van de daarvoor staande faciliteit?

Antwoord:

In 1998 is de regeling Groenprojecten uitgebreid met de Groen Label Kas, (recreatieve) fietspaden, particulier natuurbeheer, verlenging groene hypotheek en bodemsanering. Verder is de termijn van de groenverklaring voor projecten op het gebied van bos, natuur en landschap verlengd van maximaal 10 jaar naar maximaal 30 jaar. Groen Beleggen is voorts mogelijk geworden voor projecten in de Nederlandse Antillen en Aruba en in het buitenland.

De uitbreiding van de regeling Groenprojecten en de invoering van de

regelingen voor de Nederlandse Antillen en Aruba en voor het buitenland hebben niet tot gevolg dat de toepassing van de regeling voor natuurbestemmingen, in verband met de voor de faciliteit bestemde middelen, onder druk is komen te staan.

Vraag:

Op welke wijze is LNV betrokken bij de promotie van Groenprojecten in het buitenland en kan de staatssecretaris mededeling doen over de ontwikkelingen inzake fiscale stimuleringen? Is het denkbaar, dat fiscale stimulering van Groenprojecten ook mogelijk wordt in de stroomgebieden van onze grote rivieren buiten de landsgrenzen, zodat ook op die manier een bijdrage, bovenstrooms, wordt geleverd aan de beheersing van de wateroverlast?

Antwoord:

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij is medeondertekenaar van de regeling Groenprojecten en van het Besluit ter uitvoering van de afgifte Groenverklaringen ten behoeve van buitenlandse projecten. LNV is dan ook via de geëigende kanalen betrokken bij het onder de aandacht brengen van Groenprojecten in het buitenland.

De ontwikkelingen in fiscale stimuleringen is als volgt. In 1997 hebben bijna 400 projecten een groenverklaring gekregen. Hiermee was een totaal projectvermogen gemoeid van bijna f 2 miljard. In 1996 ging het om bijna 150 projecten met een totaal projectvermogen van ongeveer f 800 miljoen. In 1997 is met name het aantal projecten op het gebied van natuur en bos en biologische landbouw toegenomen.

Projecten in de stroomgebieden van onze grote rivieren buiten Nederland vallen niet onder de regeling voor het buitenland. Thans wordt ook niet overwogen om dergelijke projecten onder die regeling te brengen.

Vraag:

Kan de minister mededelen wat de ervaringen zijn met de laatste herziening van de Pachtwet?

Antwoord:

Er wordt een onafhankelijke commissie ingesteld die in 1999 de werking van de Pachtwet zal evalueren en zal adviseren over de mogelijkheden voor liberalisering van de Pachtwet.

Voorts stellen deze leden de volgende vragen.

Hoe wordt de waarschuwing van het Groenfonds, dat het zonder extra inspanningen onwaarschijnlijk is dat in Nederland levensvatbare natuur blijft voortbestaan, vertaald in aanpassingen in het beleid?

Hoe gaat het Ministerie om met de stijgende grondprijzen? Hoe wordt grondmobiliteit bevorderd en welke instrumenten staan de overheid ten dienste om toch gronden te blijven verwerven?

Bij het antwoord op deze vragen is ook betrokken het antwoord op de vraag van de leden van de fractie van GroenLinks wat het actieplan is om de doelstellingen van het natuurbeleid wel op tijd te halen.

Dit antwoord luidt:

In het kader van ICES zijn door het Kabinet extra middelen beschikbaar gesteld om de grondprijsstijging te kunnen compenseren. Dit betreft f 980 mln, voor de periode tot en met 2010; hiervan is f 235 mln. gereserveerd voor deze kabinetsperiode.

Er zal een aantal sporen, samen met betrokken partijen en overheden, nader worden onderzocht die wellicht kunnen bijdragen aan een aantrekkelijkere financiering en realisatie(snelheid) van groene functies. Te

denken valt bijvoorbeeld aan verdergaande operationalisering van nieuwe publiek-private samenwerkingsvormen, private medefinanciering van groen en een verkenning naar een verdergaande inzet van financiële/fiscale instrumenten voor de realisering en financiering van groen. De overige vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van GroenLinks kunnen als volgt worden beantwoord.

Varkenshouderij

Deze leden wijzen op de kans die de wet herstructurering biedt voor de omschakeling op grote schaal naar biologische varkenshouderij en zij merken op dat hiervoor in de samenleving een breed draagvlak bestaat. Volgens deze leden wordt steeds meer ingezien dat een hogere prijs noodzakelijk is om dierenwelzijn en milieu-eisen op hoog niveau te realiseren.

Zij vragen of de regering deze kans ook ziet en of ze bereid is de regie te voeren in dit omschakelingsproces.

Het Ministerie van LNV stimuleert de biologische landbouw en streeft een substantiële groei van deze sector na. In het Plan van Aanpak biologische landbouw is een aantal instrumenten opgenomen waarvoor middelen ter beschikking zijn gesteld. De biologische varkenshouderij kan ook gebruik maken van deze middelen. Het is vervolgens de agrarische ondernemer zelf die de keuze moet maken of hij/zij biologisch wil gaan produceren. De eerste ondergetekende staat positief tegenover de initiatieven van het bedrijfsleven en maatschappelijke sectoren om tot een toename van de omschakeling naar biologische varkenshouderij te komen. De overheid wil zodanige omstandigheden creëren dat de agrarische sector passend gebruik kan maken van de kansen die de markt biedt. Een regierol ligt echter niet bij het Ministerie van LNV.

Ook vragen deze leden wat de stand van zaken is met betrekking tot de verplichting om in alle stallen stro te gebruiken in de wetenschap dat dit aan een van de belangrijkste eigenschappen van het varken tegemoet komt.

Onze ambtsvoorganger heeft in het debat met de Tweede Kamer aangegeven dat het op dit moment niet verantwoord is om over te gaan tot een algemene verplichting van het gebruik van stro in de varkenshouderij. Met name bezwaren op het terrein van stalhygiëne, milieuemissies en arbeidsomstandigheden staan een verplichte introductie nog in de weg. Daarom wordt de komende jaren zowel in het DLO-onderzoek als in het praktijkonderzoek veel aandacht besteed aan deze aspecten, en aan het ontwikkelen van huisvestingssystemen met gebruikmaking van stro (strooisel) die breed in de praktijk toepasbaar zijn.

Biologische landbouw

Met betrekking tot het beleid voor de biologische landbouw stellen deze leden een aantal vragen, die als volgt kunnen worden beantwoord.

Vragen:

Blijft de regering op de oude koers zitten om niet te willen kiezen voor kwantitatieve doelstellingen? Hoe verhoudt zich dit zich tot de verkiezingsprogramma's van beide bewindslieden?

Erkent de regering niet, dat in het Biologisch Appel een uniek draagvlak is geschapen om wel tot een kwantitatieve doelstelling te komen (bijv. 10% in 2005)?

Antwoord:

De biologische landbouw groeit op dit moment sterk. Het brede draagvlak in de maatschappij voor de biologische landbouw, zoals o.a. blijkt uit het

Appèl «Groen licht voor de biologische landbouw» speelt daarin een belangrijke rol. De uiteindelijke omvang van de biologische sector is echter afhankelijk van de markt die voor biologische producten ontstaat en de mate waarin het bedrijfsleven deze markt benut.

Deze factoren zijn bepalend voor de omvang van de biologische sector in Nederland. Het valt te waarderen dat maatschappelijke organisaties die de markt voor biologische producten beïnvloeden, een kwantitatieve doelstelling hanteren. Het doel van beleid is een substantiële groei van de biologische sector in Nederland te bevorderen. Het Plan van Aanpak voor de biologische landbouw loopt tot 2000. Er zal tijdig een nieuw, ambitieus Plan van Aanpak voor de periode daarna verschijnen.

Vraag:

Is de regering bereid om nu eindelijk eens een goed onderzoek te laten verrichten naar de externe kosten van de gangbare milieuvervuilende landbouw, die geschat worden op 6 mld schade per jaar?

Antwoord:

De afgelopen jaren zijn de milieuproblemen uitgebreid in kaart gebracht en is er beleid ontwikkeld en/of aangescherpt. Het beleid is erop gericht om in de landbouw de milieukwaliteitsnormen te behalen, zodat zeker gesteld wordt dat de belasting van het milieu wordt terug gebracht tot een voor het milieu acceptabel niveau.

Ik wijs hier op het mineralenbeleid, zoals aangekondigd in de Integrale Notitie mest- en ammoniakbeleid, aangevuld en aangescherpt in het kader van de herstructurering Varkenshouderij en het aanvullende stikstofbeleid. Hiernaast kan worden gewezen op de uitwerking van de nota Milieu en Economie, bijvoorbeeld op het boegbeeld «Milieu in de keten», op het klimaatbeleid met daarin het CO₂-reductieplan, het beleid op het terrein van de gewasbescherming en de operationalisatie van het watersysteembeleid.

In het licht van het bovenstaande heeft een uitgebreid onderzoek naar de milieubelasting van de gangbare landbouw geen meerwaarde.

Nitraat en EU

De vragen die deze leden stellen met betrekking tot het mestbeleid en de nitraatproblematiek kunnen als volgt worden beantwoord.

Vraag:

Wat is precies de stand van zaken in de nitraatproblematiek? Neemt de Europese Commissie genoegen met de halfslachtige maatregelen?

Antwoord:

Nederland is bij brief van 29 september 1998 door de Europese Commissie ingebreke gesteld met betrekking tot de toepassing van Richtlijn 91/676/EEG van 12 december 1991, hierna te noemen de Nitraatrichtlijn.

De Nederlandse regering heeft begin december deze brief beantwoord. Tegelijkertijd heeft de eerste ondergetekende samen met de collega van VROM de hoofdlijnen van het voorgenomen aanvullend stikstofbeleid aangeboden aan het parlement.

Het antwoord van de Nederlandse regering op de ingebrekestelling ligt met een pakket passende maatregelen nu bij de Europese Commissie. De Commissie heeft hierop nog niet gereageerd.

Vraag:

Kent de regering het artikel «Voortschrijdende normstelling in het mestbeleid, de Strategie bij de ontwikkeling van verliesnormen» in Milieu 3 augustus 1998, waarin ook zeer gedegen wordt aangetoond waar het in

het mestbeleid aan schort?

Wil de regering de fractie van GroenLinks een gedegen reactie op dit artikel verstrekken?

Antwoord:

Zoals reeds in de Integrale Notitie is aangegeven hebben in de besluitvorming over de verliesnormen tot het jaar 2008/2010 de volgende uitgangspunten een rol gespeeld:

- het zetten van een flinke stap voorwaarts in het verminderen van de milieubelasting;
- een gefaseerde aanpak die aansluit bij het innovatieve vermogen van de sector en die niet leidt tot onverantwoorde sociaal economische consequenties;
- de normen baseren op het algemeen toepassen van een goede landbouwpraktijk. Realistische normen op basis van een bemestingsstrategie die uitgaat van het op het scherpst van de snede opereren.

Voorts is in de Integrale Notitie aangegeven dat de keuze voor de verliesnormen voor 2008/2010 bepaald is door wat bij de huidige inzichten noodzakelijk is om de mineralenverliezen uit de landbouw te beperken. Daarbij is tevens opgemerkt dat het onzeker is of het niveau van evenwichtsbemesting hiermee wordt bereikt. Door het parlement is besloten om regelmatig (om de twee jaar) het mestbeleid te evalueren en ook op dit punt de vinger aan de pols te houden.

Met deze aanpak van Minas en het systeem van verliesnormen heeft de Nederlandse regering er voor gekozen om, gelet op het feit dat Nederland binnen de Europese Unie een uitzonderingspositie inneemt door de intensiteit van de veehouderij in ons land, via een andere weg dan aangegeven in de Nitraatrichtlijn de doelstellingen van deze richtlijn te realiseren.

De Nederlandse aanpak is vervolgens aan de hand van landbouwbedrijf analyses en simulatiemodellen door de betrokken wetenschappelijke instituten (AB-DLO, RIVM, SC-DLO en CBS) doorgerekend. De conclusie van deze doorrekening is dat de invoering van Minas zal leiden tot een drastische vermindering van de stikstofverliezen uit de landbouwgronden en dat de aanpak voldoet aan de doelstellingen van de Nitraatrichtlijn; grondwater en oppervlaktewater worden beschermd voor nitraatverontreiniging op de meeste maar niet alle landbouwgronden. (The nitrate problem and nitrate policy in the Netherlands, AB-DLO nota 88, Oenema en co, 1997) Vanzelfsprekend is bij deze doorrekening het aanvullend stikstofbeleid voor de droge zandgronden nog niet meegenomen in de berekeningen. De aanpak van het aanvullend stikstofbeleid was indertijd nog niet bekend. Inmiddels, bij brief van 2 december jl. (24 445, nr. 43), heeft de eerste ondergetekende samen met de collega van VROM de hoofdlijnen van het voorgenomen aanvullend stikstofbeleid aangeboden aan het parlement. Gelet op de eerdergenoemde conclusie van het rapport Oenema en co mag worden verwacht dat met de implementatie van het aanvullend stikstofbeleid grondwater en oppervlaktewater worden beschermd voor nitraatverontreiniging op alle landbouwgronden.

Natuurbeheer

De leden van de fractie van GroenLinks releveren dat de regering in reactie op het jongste RIVM-rapport over de toestand van de natuur schrijft dat het RIVM nog niet de recente maatregelen heeft verwerkt en zij stellen dat hiermee een belangrijk rapport dat noopt tot harde maatregelen voor de zoveelste keer onder het tapijt wordt geveegd. Deze opvatting delen wij niet en hierbij kan worden verwezen naar de

antwoorden waarin op onze inspanningen ter zake van de natuur wordt ingegaan.

De vragen die deze leden stellen met betrekking tot het RIVM-rapport en de reactie van het kabinet hierop kunnen als volgt worden beantwoord.

Vraag:

- Wat is de reactie van het RIVM op deze reactie van de regering m.b.t. de Natuurbalans '98?
- Zo nee waarom wordt hier niet de procedure gevolgd zoals bij rapporten van de Rekenkamer, die het laatste woord heeft?
- Bestaat hierover correspondentie?

Kan de fractie van GroenLinks deze informatie krijgen?

Antwoord:

Er is geen reactie van het RIVM op de beleidsreactie die de tweede ondergetekende heeft gestuurd naar aanleiding van de Natuurbalans 1998 aan de Tweede Kamer (TK 1998-1999, 26 200 XIV, nr. 7).

Het Natuurplanbureau heeft een andere functie dan de Rekenkamer. Het Natuurplanbureau signaleert de toestand en toekomstige ontwikkeling van natuur, bos en landschap, beschrijft de voortgang in de beleidsuitvoering en verkent nieuwe ontwikkelingen. Het planbureau heeft dus niet, zoals de Rekenkamer, een controlerende functie. De procedure die wordt gevolgd is daarom niet conform die bij rapporten van de Rekenkamer, maar is vergelijkbaar met de procedure rond de milieubalans.

Voorts vragen deze leden hoe de Europese Commissie heeft gereageerd op de standpunten van de Nederlandse regering inzake het aanwijzen van natuurgebieden waarbij n.b. overwegingen met economische belangen belangrijker werden gevonden.

De selectie van gebieden heeft zowel ten aanzien van de Habitatrichtlijn als de Vogelrichtlijn plaatsgevonden op ecologische gronden. In de brief van de Nederlandse regering d.d. 14 juli 1998 aan de Europese Commissie (waarop de Commissie het in antwoord op vraag 22 genoemde antwoord heeft gegeven), heeft de Nederlandse regering geen voorrang gegeven aan economische belangen. De Europese Commissie is gevraagd het Nederlandse standpunt te bevestigen, namelijk dat het afwegingskader dat Nederland hanteert ten aanzien van ingrepen in de Ecologische Hoofdstructuur overeenstemt met de regels die de Habitatrichtlijn oplegt aan de lidstaten. De reactie van de regering op het antwoord van de Europese Commissie is thans onderwerp van Kabinetsberaad. Over de resultaten hiervan zal de tweede ondergetekende de Kamer zo spoedig mogelijk inlichten.

Dierenwelzijn

In verband met de voorbereidingen van AMvB's met betrekking tot uitheemse dieren, stellen deze leden enkele vragen, die als volgt kunnen worden beantwoord.

Vragen:

Is de minister het ermee eens dat juist de brede argumentatie voor een ketenbeheersing de verdediging van een dergelijke maatregel sterk maakt, mede gelet op de uitzonderingsgrond in het kader van leven en gezondheid van dieren, zoals genoemd in artikel 36 van het EG-Verdrag, en de milieuparagraaf hiervan, die verwijst naar het voorzorgsbeginsel? Welke stappen onderneemt de minister om de Europese Commissie van de noodzaak van de wettelijke maatregelen als gegeven in artikel 13 van de Flora- en faunawet te overtuigen?

Welke voorbereidingen treft de minister om zo snel mogelijk tot

aanwijzing van gecertificeerde fokinstellingen te komen?
Stemt de minister artikel 13 van de Flora- en faunawet af met artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren? Zal de aanwijzing van instellingen in het kader van artikel 13 beperkt blijven tot fokinstellingen die fokken met dieren die als geschikt om te houden worden aangemerkt in het kader van artikel 33? Zal artikel 33 de categorie wildvang uitsluiten?

Antwoord:

Artikel 13 van de Flora- en faunawet zal op korte termijn ter beoordeling aan de Europese Commissie worden voorgelegd in het kader van de notificatieprocedure. Alvorens eventuele maatregelen te treffen moet het oordeel van de Commissie worden afgewacht. Overigens is Duitsland voornemens binnenkort de resultaten van een onderzoek omtrent mortaliteit onder dieren in Europees CITES-kader te bespreken.

Wij ondersteunen dit voornemen en de resultaten zullen in beschouwing worden genomen bij de beoordeling van bovengenoemde maatregelen voor het handelstraject.

Met artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren wordt beoogd het houden van diersoorten die niet of minder geschikt zijn om te worden gehouden, te verbieden of aan banden te leggen. Deze wet is dus primair het kader voor het stellen van regels met betrekking tot het houden van dieren, gelet op het welzijn van het individuele dier. Bij de invulling van artikel 33 moet worden bekeken of dieren, beschermd en niet-beschermd, op een vanuit het welzijn van de dieren aanvaardbare wijze kunnen worden gehouden. De invulling van artikel 33 van de Gezondheids- en welzijnswet voor dieren, waaraan op dit moment in overleg met maatschappelijke organisaties wordt gewerkt, vergt een zelfstandige beoordeling.

De Flora- en faunawet heeft primair de bescherming van soorten ten doel en biedt niet bij voorbaat de garantie dat uitheemse dieren die op basis van deze wet mogen worden ingevoerd ook geschikt zijn om in Nederland in gevangenschap te worden gehouden. Dit neemt niet weg dat waar mogelijk afstemming tussen beide wettelijke kaders wordt nagestreefd.

Met betrekking tot het doden van vissen vragen de leden van de fractie van GroenLinks de minister van doden van paling en meerval, een wettelijk verbod in te stellen op het doden van paling met zout en meerval met ijs en een driejarig onderzoek te starten naar de ontwikkeling en toepassing van een dodingsapparaat voor platvissen.

Wij vinden het belangrijk dat door middel van onderzoek aandacht besteed wordt aan het ontwikkelen van meer welzijnsvriendelijke dodingsmethoden voor vissen. In het genoemde rapport van het Rijks Instituut voor Visserij Onderzoek (RIVO-DLO, 1997) zijn diverse alternatieven beschreven. Van de beschreven alternatieven is echter nog onvoldoende bekend over de gevolgen voor het welzijn van de vis. Het RIVO-DLO is daarom in samenwerking met instituten uit vier andere lidstaten inmiddels gestart met onderzoek om bestaande en alternatieve dodingsmethoden op een objectieve manier met elkaar te vergelijken. Het onderzoek zal in 2000 worden afgerond. Daarnaast is de tweede ondergetekende met het Produktschap voor Vis en het ID-DLO in overleg om op korte termijn een alternatieve dodingsmethode voor paling die reeds in de praktijk ontwikkeld is, te onderzoeken op welzijnsaspecten. Op basis van genoemde onderzoeken zal de tweede ondergetekende nader bezien welke maatregelen moeten worden genomen.

Voorts vragen deze leden of de minister denkt in 1999 voor loopvogels, konijnen, eenden en kalkoenen een huisvestings- en verzorgings-AmvB te realiseren en zo niet, wat hiervoor dan de verklaring is.

Naar verwachting zal het Loopvogelbesluit medio dit jaar en het besluit houdende voorschriften omtrent de huisvesting van konijnen dit najaar aan de Eerste en Tweede Kamer kunnen worden voorgelegd. In 1998 heeft de Raad van Europa het inhoudelijk overleg over een aanbeveling met betrekking tot eenden afgerond, maar deze aanbeveling is nog niet aangenomen. In de aanbeveling wordt de verstrekking van strooisel en waterbaden voorgeschreven. Het gebruik van strooisel in combinatie met waterbaden vermindert echter de kwaliteit van het strooisel en de stalhygiëne. Daarnaast neemt door het gebruik van strooisel de ammoniakemissie en het mestvolume toe. Op dit moment wordt door het Praktijkonderzoek Pluimveehouderij onderzoek gedaan naar een oplossing van deze problemen. Niet eerder dan nadat deze problemen zijn opgelost, of tot een aanvaardbaar niveau zijn teruggebracht, zal met het opstellen van een amvb worden gestart. In de kalkoenensector doen zich welzijnsproblemen voor die zowel terug te voeren zijn op huisvesting en verzorging als op andere oorzaken, zoals fokbeleid gericht op het bereiken van snelle groei en hoge gewichten. De ontwikkeling van een aanbeveling van de Raad van Europa heeft thans hoge prioriteit. De Raad voor dierenaangelegenheden is verzocht een integrale analyse op te stellen van de welzijnsproblemen en van de mogelijke oplossingen. Gelet op het voorgaande kan naar verwachting niet eerder dan eind dit jaar met het opstellen van een amvb worden begonnen.

Deze leden willen graag informatie van de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij met het oog op de komende herziening van het WTO-verdrag, waarbij de mogelijkheid bestaat ook het dierenwelzijn als uitzonderingsgrond in het verdrag op te nemen, zodat ongewenste handelsactiviteiten in dit verband kunnen worden tegengehouden. Zij vragen: kan de minister aangeven welke activiteiten hij voornemens is te ontplooiën teneinde te bereiken dat de vrije wereldhandel geen belemmeringen meer kan vormen voor het handhaven of verbeteren van het welzijnsniveau van dieren bestemd voor de markt in Nederland en Europa? Welke aanpak voorziet de minister momenteel als de best haalbare?

Antwoord:

De huidige WTO-regels bieden weinig ruimte voor handelsmaatregelen in verband met dierenwelzijn.

Wel kan een beroep worden gedaan op het WTO-verdrag voor sanitaire en fytosanitaire maatregelen wanneer producten aantoonbaar schadelijk zijn voor de gezondheid van mens of dier. Ook is het mogelijk om over te gaan tot vrijwillige etikettering van welzijnsvriendelijk geproduceerde producten. In hoeverre ook verplichte etikettering is toegestaan onder de huidige WTO-regels is onduidelijk. De eerste ondergetekende zal er echter naar streven dat de bestaande interpretatieruimte in het WTO-verdrag hiervoor optimaal wordt benut. Mocht verplichte etikettering niet mogelijk blijken, dan is hij van mening dat Nederland moet streven naar een verruiming van de etiketteringsregels in het WTO-verdrag.

Momenteel wordt binnen Nederland en binnen de EU nagegaan welke consumer concerns voldoende zwaarwegend zijn om in de volgende WTO-ronde aan de orde te stellen en op welke wijze dat gedaan moet worden. In dat verband zal ook worden bezien in hoeverre de mogelijkheden om handelsmaatregelen te nemen op basis van dierenwelzijn moeten (en kunnen) worden verruimd. De eerste ondertekende zal zich er daarbij voor inzetten dat het WTO-verdrag meer ruimte gaat bieden voor maatregelen ter bevordering van dierenwelzijn. Overigens heeft de Europese Gemeenschap de exclusieve bevoegdheid op handelspolitiek terrein. Dit betekent dat Nederland zelf geen directe inbreng heeft in besluitvorming in WTO-verband. De inspanningen van de regering zullen

er daarom op gericht zijn het EU-standpunt ter zake optimaal te beïnvloeden.

Met betrekking tot de pluimveehouderij stellen deze leden enkele vragen, die als volgt kunnen worden beantwoord.

Vraag:

De regering heeft het eind van de legbatterij aangekondigd. Dat is prima. Betekent dit dat het oude verhaal van de noodzaak van Europese regelgeving van de baan is en dat bevrijding van de Nederlandse legbatterij niet langer tegen die van de Europese kip wordt afgewogen? Met welke andere landen worden initiatieven genomen? Is het niet beter om dan meteen op scharrel en EKO-systemen over te schakelen en de volières over te slaan?

Antwoord:

Vanwege de concurrentiepositie van de Nederlandse pluimveehouderij blijft het kabinet zich inzetten voor een Europees verbod. Tijdens de lopende onderhandelingen in Brussel trekt Nederland op met enkele noordelijke lidstaten, onder andere het Verenigd Koninkrijk, Zweden en Finland.

Indien er geen Europees verbod wordt vastgesteld zullen in de komende kabinetsperiode tijdig maatregelen voor een Nederlands verbod op de legbatterij worden voorbereid.

De sector heeft in het kader van de herstructurering tot 1 januari 2000 de gelegenheid voorstellen te doen voor een adequate aanpak van de welzijns- en milieuproblemen, waaronder het gebruik van de legbatterij. Recent heeft de eerste ondergetekende met de sector en maatschappelijke organisaties afspraken gemaakt over het tijdpad en over een actieve betrokkenheid van maatschappelijke organisaties in dit proces. Het is dan ook prematuur uitspraken te doen over het gewenste houderijsysteem.

De vragen die deze leden ten slotte met betrekking tot de jacht stellen, kunnen als volgt worden beantwoord.

Vraag:

Kunnen de leden van de fractie van GroenLinks initiatieven van deze bewindslieden verwachten om eindelijk de plezierjacht af te schaffen? Zo nee, hoe verhoudt zich dit tot verkiezingsprogramma's van beide bewindslieden?

Antwoord:

De regels voor de jacht zijn thans opgenomen in de Flora- en faunawet, die in 1998 tot stand is gekomen.

In deze wet staat de bescherming van in het wild levende dier- en plantensoorten voorop. Van «plezierjacht» wordt in de wet niet gesproken. De Flora- en faunawet kent in tegenstelling tot de Jachtwet slechts zes soorten waarop de jacht kan worden geopend: haas, fazant, patrijs, wilde eend, konijn en houtduif. In artikel 125 van de Flora- en faunawet is een evaluatiebepaling opgenomen. Deze houdt in dat binnen vijf jaar na inwerkingtreding van de wet een verslag over de doeltreffendheid en de effecten van de wet, dus ook op het gebied van de jacht, aan beide Kamers der Staten-Generaal zal worden toegezonden.

Vraag:

Wat is de stand van zaken met betrekking tot het brede platform over vossen dat in de Eerste Kamer bij de behandeling van de Flora- en faunawet is toegezegd?

Antwoord:

Bij de behandeling van het wetsvoorstel in de Eerste Kamer is van gedachten gewisseld over de wenselijkheid in het kader van de Flora- en faunawet voorzieningen te treffen voor beperking van de vossenstand. Volgens toezegging van onze ambtsvoorganger is die vraag voorgelegd aan een representatieve vertegenwoordiging van de terreinbeherende natuurbeschermingsorganisaties en aan LTO-Nederland. Daarnaast is het Jachtfonds geconsulteerd en is nagegaan in hoeverre recent onderzoek aanleiding geeft voor maatregelen tegen vossen ter bescherming van andere diersoorten.

Vastgesteld kan worden dat dit onderzoek slechts weinig gedocumenteerde gegevens over de schadelijkheid van vossen aan de landbouw of aan de fauna heeft opgeleverd. Gelet op de criteria die de wet daarvoor geeft, bieden deze onvoldoende basis om voor vossen landelijke of provinciale vrijstelling te verlenen van de beschermende bepalingen. Dit betekent dat eventuele maatregelen tegen vossen slechts genomen zullen kunnen worden in het kader van een ontheffing op basis van een faunabeheerplan. Door de geconsulteerde organisaties is de wens uitgesproken die ontheffing indien nodig te verlenen voor de maximale periode van vijf jaar die de wet daarvoor noemt. Overigens zullen de resultaten van het overleg met de maatschappelijk betrokkenen ter advisering worden voorgelegd aan het nog in te stellen Faunafonds.

De Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
H. H. Apotheker

De Staatssecretaris van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij,
G. H. Faber